

15^e eeuw blijkens de Leenregisters van Culenburg al uiterst talrijk vertegenwoordigd.

In een charter van Culenburg van 24 Maart 1469 is sprake van *Gijsberta* de weduwe van *Alart van Eck Bartholomeuszoon* en *Gheryt van Eck Alardszoon*.

De eerste vier generatiën van het geslacht van Balveren,

door JHR. MR. W. A. BEELAERTS VAN BLOKLAND.

De geregelde stamreeks van het geslacht van Balveren heet aan te vangen met „*Hendrik van Balveren*, knape, die in 1332 het huys te Drumpt opdraagt aan graaf Reinoud II van Gelre tot een open huys”, en de eerste vier generatiën worden in Nederland's Adelsboek 1912 aldus opgegeven:

- I. *Hendrik van Balveren*, bovengenoemd, 1332.
- II. *Jan van Balveren*, deken te Zutphen en Raad van Hertog Willem van Gelre in 1399, gerichtsmā Nederbetuwe 1400.
- III. *Evert van Balveren*, tollenaar te Zaltbommel 1424, 1431, schepen aldaar 1430 en 1434, overste-rentmeester van Gelderland 1426.
- IV. *Adriaan van Balveren*, beleend te Drumpt 1450, in 1460 op een riddercedul van de Bommelerwaard, beleend met Delwijnen, † vóór 1473, tr. *Adriana van den Poll*, † vóór 1494, dr. van *Zeger* en *Johanna van Weerdenburg*.

Dat *Henrick van Balveren*, knape, inderdaad in 1332 (6 April) zijn huis te Drumpt aan Gelre opdroeg en daarmee werd beleend, kan worden gezien in de door de Vereeniging „Gelre” bezorgde uitgave van het register op de leenaktenboeken (zie Kwartier van Nijmegen, blz. 525) en de opdrachtsbrief is in extenso te vinden in Nijhoff's Gedenkwaardigheden (I n° 260). Volgens het leenregister is dit leen sedert dien nimmermeer verheven en het komt dan ook voor op de lijst van onverheven leenen, opgemaakt in 1740 en afgedrukt in het Gr. Geld. Plac. B. (III kol. 678). Geven anders de achtereenvolgende beleeningen vaak de noodige bewijzen voor de filiatie, in dit geval ontbreken die en blijft de *Henrick van Balveren* van 1332 een opzichzelf staand persoon ¹⁾; waar het bewijs is gevonden, dat hij de vader was van *Jan van Balveren*, die volgt, blijkt niet en zal wel een raadsel blijven.

Jan van Balveren wordt gezegd deken te Zutphen en raad van Hertog Willem van Gelre te zijn geweest in 1399 en gerichtsmā van Nederbetuwe in 1400. Dit is wel eene zeer eigenaardige combinatie van functiën ²⁾.

Voor iemand, die prijsstelt op eene afstamming niet bevlekt met bastaardij, komt het mij meer gewenscht voor van eenen eenvoudigen gerichtsmā, dan van eenen deken af te stammen, ook al behoorde deze tot 's Hertogen raad. Ter geruststelling meen ik hier echter dadelijk op te moeten doen volgen, dat ik niet geloof, dat een *Jan van Balveren* in 1399 deken te Zutphen en raad van den Hertog is geweest, zoodat het mij niet mogelijk voorkomt, dat van

een zoodanig persoon nog afstammelingen zouden bestaan.

De eenige plaats, waar deze *Jan van Balveren* in genoemde hoedanigheden voorkomt, is in den dijkbrief van Tielerswaard van 1399, afgedrukt in het Gr. Geld. Blac. B. (App. kol. 64), maar ik meen, dat deze tekst geen bijzonder vertrouwen verdient en dat in het origineele stuk niet van *Balveren* heeft gestaan. Aanleiding tot die onderstelling geven mij de resultaten van mijn voortgezet onderzoek naar dezen deken en raad. Op de lijst der dekens van Zutphen in „Outheden en Gestichten van 't Bisdom Deventer”, door Heussen en van Rhijn, komt geen *Jan van Balveren* voor, maar wel: „1402 *Johan Baljouw (J. Bailivus)*”. De laatste lezing zal wel de juiste zijn.

Heer Johan Baliw of *Baliuwe* is een zeer bekend persoon, die ook in gedrukte bronnen herhaaldelijk wordt gevonden. Hij was 's Hertogen rentmeester in het land van Zutphen in 1386 ¹⁾, pastoor te Afferden en 's Hertogen tollenaar aldaar in 1391 ²⁾ en werd vóór 1395 deken van het Kapittel te Zutphen en 's Hertogen raad ³⁾, als hoedanig hij in de volgende jaren telkens voorkomt ⁴⁾. Ook was hij in 1395 overste rentmeester 's lands van Gelre ⁵⁾.

Dat van eenen naam als *Baliuwe Balveren* kan zijn gemaakt, behoeft verder geen betoog en dezen deken kunnen wij m.i. verder buiten beschouwing laten. Rest dus *Jan van Balveren*, de gerichtsmā van Nederbetuwe in 1400. Deze heeft inderdaad bestaan en is te vinden Nijhoff, Gedenk. III n° 230. Uit niets blijkt evenwel, dat hij een zoon was van den *Henrick van Balveren* van 1332, of de vader van na te noemen *Evert van Balveren*.

Evert van Balveren zou tollenaar te Zaltbommel zijn geweest in 1424 en 1431, schepen aldaar in 1430 en 1434 en overste rentmeester van Gelderland in 1426.

In het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage vond ik eene oorkonde van 6 Februari 1434 ⁵⁾, aanvangende: „Universis presencia visuris nos *Everardus de Balveren Wilhelmi* et *Wilhelmus Ghiselberti scabini* in Zautbomel notum facimus” etc. Hier blijkt dus, dat de Bommelsche schepen van het opgegeven jaar eenen *Willem* tot vader moet hebben gehad, zoodat niet alleen de deken *Jan van Balveren*, die niet heeft bestaan, *Evert's* vader niet kan zijn geweest, maar evenmin de gerichtsmā *Jan van Balveren* van 1400. Overigens kan ik nog mededeelen, dat aan genoemde schepenaacte ook *Evert's* zegel hangt en dat het daarop voorkomende wapenschild, hetwelk eenen uitgeschulpten rand heeft, eenen leeuw vertoont. Bekend is de bewering, dat het wapen der *Balveren's* verandering heeft ondergaan na eene kolfpartij met den Gelderschen Hertog, ter herinnering waaraan de leeuw uit het wapenschild zoude zijn verwijderd en vervangen door drie kolven in een rek. Wat van deze legende is te gelooven, wil ik niet beslissen, maar ik moet er hier toch op wijzen, dat *Evert van Balveren* als schepen in 1434 nog den leeuw voerde, terwijl hij als overste rentmeester in 1426 reeds met de drie kolven in het rek zegelde. Laatstgenoemd zegel hangt aan eene oorkonde van 9 Augustus 1426,

¹⁾ P. N. van Doorninck, Acten betreffende Gelre en Zutphen 1376—1392, blz. 58.

²⁾ Ibidem, blz. 279.

³⁾ P. N. van Doorninck, Acten betreffende Gelre en Zutphen 1377—1397, blz. 100, 111 en 21.

⁴⁾ P. N. van Doorninck, Acten enz. 1400—1404, blz. 10 en 72; Nijhoff, Gedenk. III n° 241 en 279.

⁵⁾ Charters-Gelderland, transfix aan eene oorkonde van 29 October 1369.

¹⁾ Mogelijk is hij identiek met den *Henrick van Balveren*, die in het oudste Geldersche leenactenboek, van omstreeks 1326, voorkomt als gegoed onder Avezaat (zie de uitgave van P. N. van Doorninck, blz. 10).

²⁾ Eene identificatie van twee dergelijke personen grenst aan het ongelooftijke.